

Συνέντευξη στον ΑΓΓ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟ

ΑΝΑΠΟΦΕΥΚΤΗ θεωρεί την αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους ο Μπάρι Αϊχενγκριν. Ο διεθνούς φήμης οικονομολόγος του αμερικανικού πανεπιστημίου Μπέρκλεϊ, που εδώ και χρόνια παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στην

ευρωζώνη, επιμένει ότι οι Ευρωπαίοι δεν θα αφήσουν το μεγαλύτερο επίτευγμά τους, το ευρώ, να καταρρεύσει. Πρέπει όμως να λάβουν δύσκολες αποφάσεις στη Σύνοδο Κορυφής του Μαρτίου. Πιστεύει ότι ο ευρωπαϊκός μηχανισμός σταθερότητας θα πρέπει να μπορεί να δανείζει τα κράτη-μέλη ώστε να επαναγοράζουν

ομόλογα. Και ξεκαθαρίζει ότι οι πολιτικές λιτότητας δεν μπορούν να αποδώσουν μόνες τους, χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες κάθε κράτους. Όσο για το «κούρεμα», το θεωρεί δεδομένο διότι η εσωτερική υποτίμηση μέσω της μείωσης μισθών και συντάξεων έχει όρια.

■ Ο Μπάρι Αϊχενγκριν, ένας από τους κορυφαίους αμερικανούς οικονομολόγους, μιλά για την κρίση στην Ευρώπη, την αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους και το γερμανικό μοντέλο λιτότητας

Σ

«Το “κούρεμα” είναι αναπόφευκτο»

– Έχετε μελετήσει επί πολλά χρόνια την ευρωπαϊκή νομισματική ένωση και έχετε εξετάσει την πιθανότητα κατάρρευσής της. Είχατε μάλιστα πει κάποτε ότι τεχνικά θα ήταν δυνατόν για ένα κράτος-μέλος να αποχωρήσει από την ευρωζώνη, αλλά πολιτικά αυτό θα κατέστρεφε όλη την ευρωζώνη. Επιμένετε σε αυτή σας την εκτίμηση;

«Ναι, επιμένω. Είμαι πεισματάρης, ξέρετε... Και εξακολουθώ να πιστεύω ότι η πιθανότητα αποχώρησης μιας χώρας από την ευρωζώνη είναι αμελητέα. Συμπελαμβάνω μάλιστα τόσο την Ελλάδα όσο και τη Γερμανία σε αυτή μου την εκτίμηση».

– Ο νέος Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να αγοράζει κρατικά ομόλογα ή να δανείζει τα κράτη-μέλη ώστε να επαναγοράζουν οι ίδιες τα ομόλογά τους;

«Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ESM) θα τεθεί σε λειτουργία το 2013. Το ερώτημα όμως είναι τι θα μπορούσε να κάνει ως τότε ο σημερινός, προσωρινός Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF). Αν κάποια “κοινωνική” οντότητα πρέπει να αγοράζει κρατικά ομόλογα, είναι καλύτερο να το κάνει ο EFSF παρά η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Η δουλειά της ΕΚΤ δεν είναι να υποστηρίξει τη δημοσιονομική πολιτική των κρατών-μελών. Το ιδεατό σενάριο όμως δεν είναι να αγοράζει το EFSF κρατικά ομόλογα αλλά να υποστηρίζει την επαναγορά τους από τα ίδια τα κράτη. Τα κονδύλια του EFSF πρέπει να χρησιμοποιούνται ως πιστωτικές εγγυήσεις επί των νέων, φθηνότερων ομολόγων που εθνικές κυβερνήσεις, όπως η ελληνική, θα προσφέρουν στους πιστωτές τους ως αντάλλαγμα για τις τρέχουσες υποχρεώσεις. Αυτές οι εγγυήσεις, κάνοντας τα νέα ομόλογα ασφαλέστερα, θα έκαναν την οποιαδήποτε συμφωνία πιο ελκυστική για όλους. Θα ήταν μάλιστα ένας τρόπος μείωσης του τρομακτικού φορτίου του δημοσίου χρέους».

– Συμφωνείτε με τα μέτρα λιτότητας που η Γερμανία θέλει να επιβάλει στην υπόλοιπη Ευρώπη μέσω του Συμφώνου Ανταγωνιστικότητας;

«Οι ανισορροπίες στην ευρωζώνη μπορεί να προκύψουν και από λόγους που δεν έχουν να κάνουν με τη δημοσιονομική πολιτική. Είναι λογικό λοιπόν να υπάρχει ευρύτερη επιτήρηση των εθνικών πολιτικών πέραν των εθνικών προϋπολογισμών. Ωστόσο η ιδέα ότι μπορεί να υπάρξει

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ

Ο Μπάρι Αϊχενγκριν θεωρείται ένας από τους κορυφαίους καθηγητές Οικονομικών διεθνώς. Διδάσκει στο Μπέρκλεϊ, ενώ στο παρελθόν έχει εργαστεί ως σύμβουλος στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), την περίοδο 1997-1998. Από τότε πάντως έχει εκφραστεί ιδιαίτερα επικριτικά για τον ρόλο του ΔΝΤ. Έχει γράψει σειρά βιβλίων, με κορυφαίο το πόνημά του *Golden Fetters: The Gold Standard and the Great Depression, 1919 - 1939*. Το τελευταίο του βιβλίο έχει τίτλο *Exorbitant Privilege: The Rise and Fall of the Dollar and the Future of the International Monetary System*.

ΤΙ ΛΕΕΙ ΓΙΑ:

■ την ελληνική οικονομία:

«Η εσωτερική υποτίμηση χωρίς αναδιάρθρωση του χρέους δεν μπορεί να λειτουργήσει σε μια τόσο βαριά χρεωμένη οικονομία όπως η ελληνική»

■ το Σύμφωνο Ανταγωνιστικότητας:

«Η ιδέα ότι μπορεί να υπάρξει ένα ενιαίο μοντέλο, ότι οι θεσμοί της Γερμανίας μπορούν μηχανικά να “μεταμοσχευθούν” σε άλλες χώρες, είναι λανθασμένη»

«Για να συμφωνήσει η Ανγκελα Μέρκελ σε οικονομική βοήθεια θα πρέπει να έχει να προσφέρει κάτι στους γερμανούς ψηφοφόρους» εκτιμά για την κρίσιμη Σύνοδο των Βρυξελλών στις 25 Μαρτίου ο Μπάρι Αϊχενγκριν

«Απαιτείται ένας μεγάλος συμβιβασμός»

– Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα έχει το διήμερο 24 και 25 Μαρτίου μια από τις σημαντικότερες συνόδους κορυφής στην ιστορία της. Τι επιλογές έχουν ενώπιόν τους οι Ευρωπαίοι αν θέλουν να αντιμετωπίσουν την κρίση χρέους και να σώσουν το ευρώ;

«Θα πρέπει να υπάρξει ένας μεγάλος συμβιβασμός. Η Γερμανία θα πρέπει να “πάρει” την ενισχυμένη επιτήρηση των οικονομικών και χρηματοοικονομικών υποθέσεων για τα μέλη της ευρωζώνης (δηλαδή ένα ισχυρότερο Σύμφω-

νο Σταθερότητας και Ανάπτυξης), αλλά και να “δώσει” γενναϊότερη οικονομική βοήθεια στις χώρες που αντιμετωπίζουν κρίση. Το Σχέδιο Α – το φόρτωμα μεγαλύτερου χρέους σε υψηλά χρεωμένες χώρες, όπως η Ελλάδα και η Ιρλανδία – δεν απέδωσε. Επομένως, πρέπει να βρεθεί ένα Σχέδιο Β που να περιλαμβάνει οικονομική βοήθεια με καλύτερους όρους. Για να γίνει αυτό όμως θα πρέπει η κυρία Μέρκελ να έχει να προσφέρει κάτι στους γερμανούς ψηφοφόρους».

ένα ενιαίο μοντέλο, ότι οι θεσμοί της Γερμανίας για την επίλυση αυτών των προβλημάτων μπορούν μηχανικά να “μεταμοσχευθούν” σε άλλες χώρες, είναι λανθασμένη. Οι χώρες θέλουν κανόνες και ρυθμίσεις για τη διατήρηση της εσωτερικής και της εξωτερικής ισορροπίας που να συνάδουν προς τις εθνικές παραδόσεις και πρακτικές. Ελπίζω ότι οι γερμανοί πολιτικοί και οικονομολόγοι θα το συνειδητοποιήσουν προτού να είναι πολύ αργά».

– Θα καταφέρει η Ελλάδα να εφαρμόσει όλο το πρόγραμμα του μνημονίου; Πιστεύετε ότι μπορεί να δημιουργήσει περισσότερα προβλήματα από αυτά που θα λύσει, όπως π.χ. να προκαλέσει ασφυξία στην οικονομική ανάπτυξη;

«Η άποψή μου είναι ξεκάθαρη. Η εσωτερική υποτίμηση χωρίς αναδιάρθρωση του χρέους δεν μπορεί να λειτουργήσει σε μια τόσο βαριά χρεωμένη οικονομία, όπως η ελληνική. Δεν μπορείς δηλαδή να ζητείς απ’ όλους τους άλλους να δεχθούν μειωμένους μισθούς και συντάξεις χωρίς παράλληλα να μειώνεις την αξία του χρέους».

– Αρα δεν μπορεί η Ελλάδα να διαχειριστεί το χρέος της χωρίς «κούρεμα»;

«Το “κούρεμα” είναι αναπόφευκτο. Το μόνο ερώτημα που απομένει είναι ποια μορφή θα έχει. Αυτό που πρέπει να βρεθεί είναι ένας τρόπος να γίνει συντεταγμένη αναδιάρθρωση με τέτοιο τρόπο ώστε να μη δημιουργηθούν ανταγωνισμοί με τους επενδυτές και να μην αποσταθεροποιηθούν οι τράπεζες σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Το Σχέδιο Brady που χρησιμοποίησαν οι Αμερικανοί στα τέλη της δεκαετίας του 1980 δείχνει τον δρόμο. Θα προσφερθεί στους επενδυτές ένα μενού ομολόγων, όπως ομόλογα με μακρά περίοδο ωρίμανσης για τράπεζες και ομόλογα με έκπτωση για όσους επενδυτές βιάζονται να μειώσουν τις απώλειές τους. Έχει γίνει στο παρελθόν, δεν υπάρχει λόγος να μην μπορεί να ξαναγίνει».

– Μπορείτε να μου πείτε γιατί οι αγορές επιτίθενται στην Ευρώπη όταν τα βασικά οικονομικά μεγέθη της είναι καλύτερα από εκείνα των Ηνωμένων Πολιτειών;

«Μην ανησυχείτε. Ερχεται η σειρά της Αμερικής. Οι “εκδικητές” των αγορών ομολόγων αναδύονται στην επιφάνεια κοντά σε περιόδους εκλογών. Θυμηθείτε τι έγινε στη χώρα σας στα τέλη του 2009! Εμείς στις ΗΠΑ έχουμε προεδρικές εκλογές το 2012».

ΒΗΜΑ πολιτικά

ΠΡΟΣΩΠΑ • ΕΙΔΗΣΕΙΣ • ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Στην πρόσφατη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος (ΕΛΚ) στο Ελσίνκι ο πρόεδρος της ΝΔ κ. Αντ. Σαμαράς επέλεξε να έχει μαζί του, εκτός από τον εκπρόσωπο του κόμματος κ. Ι. Μιχελάκη, και τους δύο συμβούλους του, κκ. Χρ. Λαζαρίδη και Ι. Μουρμούρα. Η απόφασή του να πάρει μαζί του στη φινλανδική πρωτεύουσα τα δύο στελέχη και να μείνουν στην Αθήνα οι δύο ανα-

πληρωτές τομεάρχες Οικονομίας κκ. Χρ. Σταϊκούρας και Νότης Μηταράκης προκάλεσε ποικίλα σχόλια. Οι κκ. Λαζαρίδης και Μουρμούρας ήταν μαζί του επί περίπου τρεις ημέρες και είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν για πολλά θέματα. Δεν ήταν τυχαίο· όπως φάνηκε αργότερα, είχαν ιδιαίτερο βάρος στον σχεδιασμό της «γαλάζιας» οικονομικής πρότασης.

Ηπια προσαρμογή... Σαμαρά

Πώς διαμορφώνει το επικαιροποιημένο οικονομικό πρόγραμμά της η ΝΔ και αφήνει στο χρονοντούλαπο της Ιστορίας τον μηδενισμό του ελλείμματος σε 18 μήνες

Ρεπορτάζ Α. ΡΑΒΑΝΟΣ

Την Καθαρά Δευτέρα, τρεις ημέρες μετά τη σύνοδο του ΕΛΚ, οι κκ. Χρ. Λαζαρίδης και Ι. Μουρμούρας ήταν και πάλι με τον κ. Αντ. Σαμαρά, επί πέντε ώρες, στο σπίτι του προέδρου της ΝΔ στην Κηφισιά. Εκεί, με την παρουσία και άλλων στενών συνεργατών του, όπως οι κκ. Ι. Μιχελάκης, Δ. Σταμάτης, Ανδρ. Λυκουρέντζος (γραμματέας ΝΔ), Κ. Τασούλας (γραμματέας ΚΟ), ο κ. Σαμαράς προετοιμάστηκε για τη συνάντηση με τον πρωθυπουργό κ. Γ. Παπανδρέου το επόμενο πρωί στο Μέγαρο Μαξίμου.

Κεντρικό ρόλο στην κατάρτιση της επικαιροποιημένης οικονομικής πρότασης, το αποκαλούμενο και ως «Ζάππειο II», που αναμένεται να παρουσιαστεί στα μέσα του Απριλίου για να υπάρχει πλήρης εικόνα των δεδομένων που θα προκύψουν μετά τη Σύνοδο Κορυφής της ΕΕ στις 25 Μαρτίου, έχουν οι κκ. Λαζαρίδης και Μουρμούρας. Επίσης στην ομάδα συμμετέχουν και επεξεργάζονται πτυχές του σχεδίου οι αναπληρωτές τομεάρχες κκ. Σταϊκούρας, Μηταράκης και Ι. Βρούτσος.

■ **«Οδηγός» ισορροπίας**
Με κεντρικό σύνθημα την «επανεκκί-

ΤΙ ΑΛΛΑΖΕΙ ΣΤΟ «ΓΑΛΑΖΙΟ» ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

1 Θα αποφευχθούν – πιθανότατα – αναφορές στον μηδενισμό του ελλείμματος σε 18 μήνες

2 Θα παρουσιαστεί – δεν είχε γίνει τον Ιούλιο του 2010 – αναλυτικός πίνακας με τα ακίνητα του Δημοσίου που πρέπει να αξιοποιηθούν

3 Θα επισημαίνεται η ανάγκη να υπάρχουν ισοσκελισμένοι προϋπολογισμοί

4 Θα αναφέρεται σαφώς η άρνηση στη συνταγματική επιταγή για μηδενικό έλλειμμα

ΟΙ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΠΙΝΕΛΙΕΣ – ΛΕΕΙ ΝΑΙ...

1 Σε τολμηρές αποκρικοποιήσεις

2 Σε συμβάσεις παραχώρησης για περιφερειακά αεροδρόμια, λιμάνια και μαρίνες

3 Στην αναδιάρθρωση του ΟΣΕ

4 Στην άρση του καμποτάζ

Η ΣΤΑΘΕΡΗ ΠΥΞΙΔΑ

Επαναδιαπραγμάτευση των όρων του μνημονίου και όχι σε νέα πρόσθετα μέτρα

νηση» της οικονομίας με εντατικούς ρυθμούς, ο κ. Σαμαράς αναμένεται να παρουσιάσει το επικαιροποιημένο οικονομικό πρόγραμμα της ΝΔ που θα έχει στο επίκεντρό του τους

ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς. Η στρατηγική θα είναι η ίδια με αυτή που περιγράφηκε στην παρουσίαση των «γαλάζιων» προτάσεων τον Ιούλιο του 2010, αλλά θα αποφευχθεί

οποιαδήποτε αναφορά στον μηδενισμό του ελλείμματος σε 18 μήνες. Θα επιμένει, όμως, ότι δεν πρέπει να σταματήσει η μάχη για τον περιορισμό του ελλείμματος, αλλά να συνε-

χιστεί με στοχευμένους τρόπους και όχι με οριζόντιες περικοπές και φοροεπιδρομή.

Ο πρόεδρος της ΝΔ θα επαναλάβει πολλές από τις προτάσεις του Ιουλίου του 2010 λέγοντας ότι αρκετές ήδη υιοθετούνται από το ΠαΣοΚ και θα επιμένει και πάλι στην αξιοποίηση της δημόσιας ακίνητης περιουσίας η οποία κατά τους υπολογισμούς του «γαλάζιου» επιτελείου ξεπερνά τα 300 δισ. ευρώ σε αντικειμενική αξία.

Στο επιτελείο του κ. Σαμαρά επιμένουν ότι με την πρόταση της ΝΔ μπορεί να επιτευχθεί επανεκκίνηση της οικονομίας, ανάπτυξη και έλεγχος των ελλειμμάτων και ο πρόεδρος του κόμματος αναμένεται να προτάξει τις εξής έννοιες-κλειδιά: «Αλλαγή παραγωγικού μοντέλου», «Ανταγωνιστικότητα» και «Εξωστρέφεια».

Στην παρουσίαση του προγράμματος θα γίνεται λόγος για την ανάγκη δημοσιονομικής προσαρμογής. Θα αναφέρεται ότι θα χρειαστούν θυσιές και μέτρα αλλά όχι με την μορφή της σημερινής έντασης και κλίμακας. Ο κ. Σαμαράς θα πει ότι σε αύξηση φόρου και θα εμφανιστεί αντίθετος στην οριζόντια περικοπή μισθών και συντάξεων. Επίσης θα προβάλλει: μείωση φορολογικών συντελεστών, αντικειμενικοποίηση της φορολογικής βάσης, σταδιακή μείωση ασφαλιστικών εισφορών, επιδότηση ενοικίου για πρώτη κατοικία με 2% για 10 έτη, πενταετή κατάρνηση «πόθεν έσχες» για κατοικία (γενικά), συμψηφισμούς οφειλών από και προς το Δημόσιο.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΟΥΡΜΟΥΡΑΣ

Ο καθηγητής που εμπιστεύεται ο πρόεδρος

Πριν από έναν μήνα ο 45χρονος καθηγητής του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας με γνωστικό αντικείμενο τα «μακροοικονομικά ανοικτής οικονομίας» μίλησε σε εκδήλωση του Ιδρύματος της Βουλής με τίτλο «Η πολιτική οικονομία της ευρωζώνης».

Απέναντί του είχε τον πρώην Πρωθυπουργό και επίτιμο πρόεδρο της ΝΔ κ. Κ. Μητσοτάκη, που τον άκουσε με πολλή προσοχή, όπως και τους οικονομολόγους κκ. Γ. Κριμπά, Β. Ράπανο, Ι. Στουρνάρα, Γκ. Χαρδούβελη και Π. Κορλίρα. «Γεια σας, κύριε καθηγητά» είπε στον στενό οικονομικό σύμβουλο του κ. Σαμαρά και έδειξε να

συμφωνεί σε πολλά σημεία της ομιλίας του με θέμα «Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στην κρίση δανεισμού».

Γνωρίζεται χρόνια με τον κ. Σαμαρά και είναι ο σύμβουλος που δίνει μια ακαδημαϊκή χροιά στις συσκέψεις, όπου κυριαρχούν οι οικονομικοί όροι. Πτυχιούχος του ΑΠΘ, με μεταπτυχιακό δίπλωμα στην οικονομική επιστήμη (LSE) και διδακτορικό στα οικονομικά, έχει διδάξει στα πανεπιστήμια του Λονδίνου, του Σαουθάμπτον και του Εδιμβούργου και εξελέγη ομόφωνα τακτικός καθηγητής σε ηλικία 36 ετών.

Θεωρείται ο πλέον ειδικός στα θέματα της ΟΝΕ (έχει γράψει και σχετικό βιβλίο) στο επιτελείο του κ. Σαμαρά που τον είχε μαζί του και στην επίσκεψη που έκανε στη Φραγκφούρτη, όπου συναντήθηκε με τον επικεφαλής της ΕΚΤ Ζαν-Κλοντ Τρισέ.

Λέγεται ότι είναι ο εισηγητής της πρότασης να διαχωρίσει η ΝΔ τη δια-

χείριση του δημοσίου χρέους και της οικονομικής πολιτικής που ασκείται μέσω του μνημονίου.

Πολύ συχνά αρθρογραφεί για να «περάσει» τις θέσεις της ΝΔ σε μακροοικονομικά θέματα, ενώ συμμετέχει ως ομιλητής σε συνέδρια, όπως θα κάνει το επόμενο διάστημα, όπου μαζί με τον κ. Χαρδούβελη θα είναι βασικοί εισηγητές στο διεθνές συνέδριο του Πανεπιστημίου Κορνέλ των ΗΠΑ που θα γίνει στην Αθήνα.

Με τον κ. Μουρμούρα συνεργάζεται συχνά και ο κ. Λαζαρίδης που είναι από τα ελάχιστα στελέχη – κάποιονι λένε ότι είναι ο μόνος – με τα οποία ο κ. Σαμαράς έχει τόσο στενή σχέση. Θεωρείται από τους εμπνευστές της ιδέας για την αξιοποίηση της δημόσιας ακίνητης περιουσίας.

Εξαρχής υποστήριζε ότι θα αποφέρει σε μεσοπρόθεσμο διάστημα ποσό σχεδόν ίσο με αυτό που θα δοθεί στην Ελλάδα από τον μηχανισμό στήριξης.